

חוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992¹

1. בחוק זה -
- "בית משפט" - בית משפט שלום;
- "זיהום אוויר" - כמשמעותו בחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008;
- "רעש" ו"ריח" - כמשמעותם בחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961 ולעניין רעש מכלי טיס - כמשמעותו בסעיף 73 לחוק הטיס, התשע"א-2011;
- "זיהום מים" - כהגדרתו בחוק המים, התשי"ט-1959;
- "זיהום מי-ים" - כמשמעותו בפקודת מניעת זיהום מי הים בשמן [נוסח חדש], התש"ם-1980, בחוק למניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983, ובחוק למניעת זיהום מי-ים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988;
- "זיהום על ידי פסולת" - השלכה של חומר מוצק, מוצק בחלקו, נוזל, או גז במכל, במקום שלא נועד לכך על-פי החוק; לענין זה "השלכה" - לרבות זריקה, שפיכה, נטישה, השארה, או גרם לכלוך באופן אחר;
- "זיהום על ידי חומרים מסוכנים" - זיהום על ידי חומרים מסוכנים המפורטים בחלק א' לתוספת הראשונה של צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (שירותי הובלה ושירותי גרורים), התשל"ט-1978;
- "זיהום על ידי קרינה" - זיהום על ידי קרינה מיננת כמשמעותה בתקנות הרוקחים (יסודות רדיואקטיביים ומוצריהם), התש"ם-1980 או על ידי קרינה בלתי מייננת כהגדרתה בחוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ו-2005;
- "מפגע אסבסט" - כהגדרתו בחוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א-2011;
- "מפגע סביבתי" - זיהום אוויר, רעש, ריח, זיהום מים, זיהום מי-ים, זיהום על ידי פסולת, זיהום על ידי חומרים מסוכנים, זיהום על ידי קרינה, פגיעה בסביבה החופית, מפגע אסבסט, והכל כשהם בניגוד לחיקוק, לצו, לתכנית, לרשיון עסק או לכל היתר או רשיון אחר, או שיש בהם פגיעה

הגדרות
[תיקונים: התשס"ד,
התשס"ו, התשס"ח
(מס' 2), התשע"א,
התשע"א (מס' 2)]

1. ס"ח 1394, התשנ"ב (7.4.1992), עמ' 184.

ס"ח 1559, התשנ"ו (31.1.1996), עמ' 55;

ס"ח 1879, התשס"ג (25.11.2002), עמ' 119;

ס"ח 1958, התשס"ד (15.8.2004), עמ' 545;

ס"ח 2046, התשס"ו (1.1.2006), עמ' 166;

ס"ח 2054, התשס"ו (12.3.2006), עמ' 279 [התשס"ו (מס' 2)];

ס"ח 2057, התשס"ו (15.6.2006), עמ' 353 [התשס"ו (מס' 3)];

ק"ת 6680, התשס"ח (15.6.2008), עמ' 1003;

ס"ח 2174, התשס"ח (31.7.2008), עמ' 784 [התשס"ח (מס' 2)]. הצ"ח - כנסת 111, התשס"א, עמ' 126 והצ"ח - כנסת 210, התשס"ה, עמ' 209;

ס"ח 2288, התשע"א (4.4.2011), עמ' 726. הצ"ח - ממשלה 461, התש"ע, עמ' 40;

ס"ח 2296, התשע"א (13.4.2011), עמ' 902 [התשע"א (מס' 2)]. הצ"ח - ממשלה 482, התש"ע, עמ' 245.

בבריאותו של אדם או גרימת סבל ממשו לאדם; לענין זה "תכנית" - כהגדרתה בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965;
"פגיעה בסביבה החופית" - כהגדרתה בחוק שמירת הסביבה החופית, התשס"ד-2004;
"הרשות" - השר לאיכות הסביבה או מי שהוא הסמיך לענין חוק זה, כולו או מקצתו.

2. (א) לבקשת מי שנפגע או עלול להיפגע ממפגע סביבתי או לבקשת גוף או עמותה כאמור בסעיף 6 רשאי בית משפט לתת צו המורה למי שגורם או עומד לגרום מפגע סביבתי (להלן - גורם המפגע), לעשות אחד או יותר מאלה:
(1) להימנע מהמעשה הגורם או העומד לגרום למפגע הסביבתי, או להפסיק לעשותו;
(2) לתקן את המעוות או להחזיר את המצב לקדמותו עובר להיווצרות המפגע הסביבתי (להלן - תיקון המעוות);
(3) לעשות ככל הדרוש כדי למנוע הישנותו של המפגע הסביבתי.
(ב) "מעשה" - לרבות מחדל.

תובענה להוצאת צו (תיקון התשנ"ו)

3. בבואו לתת צו לפי סעיף 2 ישקול בית המשפט הן בתובענה את מידת הפגיעה שנגרמה או עלולה להיגרם לתובע או לענין הציבורי, לעומת הפגיעה העלולה להיגרם לגורם המפגע או לענין הציבורי עקב הוצאת הצו.

שיקולים במתן צו

4. בתובענה נגד גורם המפגע לפי חוק זה, אין נפקא מינה אם היתה או לא היתה התרשלות מצידו.

התרשלות

5. לא יגיש אדם תובענה לפי סעיף 2, אלא לאחר שעברו 60 ימים מהיום שהוא הודיע לרשות ולגורם המפגע על כוונתו להגיש תובענה, והתקיימו שניים מאלה:

הודעות טרם הגשת תובענה

(1) גורם המפגע לא נקט צעדים ממשיים להפסקת המפגע הסביבתי או למניעת הישנותו או לתיקון המעוות, לפי הענין;
(2) הרשות לא נקטה צעדים ממשיים על-פי סמכויותיה להפסקת המפגע הסביבתי או למניעת הישנותו או לתיקון המעוות, לפי הענין.

6. (א) הגופים המנויים בתוספת, זכאים להגיש תובענה לפי חוק זה.
(ב) השר לאיכות הסביבה רשאי לשנות את התוספת, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

זכאות להגשת תובענה (תיקון התשנ"ו)

(ג) מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א) זכאית עמותה רשומה, שמטרתה העיקרית היא הגנה על איכות הסביבה, להגיש תובענה אם אחד מחבריה לפחות היה זכאי לכך.

7. (א) היה בצו שנתן בית משפט לגורם מפגע כדי לפגוע בצרכניו של ספק מים, יכנס הצו לתוקף רק לאחר שמנהל הרשות הממשלתית¹ הסדיר אספקת מים תקינה לאותם צרכנים, לתקופת תקפו של הצו.

(ב) מנהל הרשות הממשלתית² יפעל כאמור בסעיף קטן (א) לא יאוחר מתום 45 ימים מיום מתן הצו.

(ג) בסעיף זה, "מנהל הרשות הממשלתית" - מנהל הרשות הממשלתית למים ולביוב, שמונה לפי סעיף 124יט לחוק המים, התשי"ט-1959.

הסדרת אספקת מים
[תיקון התשס"ז
(מס' 3)]

8. (א) ציווה בית המשפט על תיקון המעוות, יקצוב את הזמן לתיקון, ועל גורם המפגע לבצעו; בית המשפט לא יצווה כאמור אלא לאחר שנתן לרשות הזדמנות להשמיע את דברה.

(ב) הודיעו התובע או הרשות לבית המשפט כי לא בוצע תיקון המעוות כאמור בסעיף קטן (א), יקבע בית המשפט כיצד יתוקן המעוות, לאחר שנתן הזדמנות לתובע, לרשות ולגורם המפגע להשמיע את דברם, ויחייב את גורם המפגע בהוצאות הכרוכות בביצוע התיקון.

תיקון המעוות

9. (א) בסעיף זה, "מפגע סביבתי חוזר" - אם התקיים אחד מאלה -

(1) גורם המפגע חזר לגרום אותו המפגע;

(2) גורם המפגע או מי שבית המשפט קבע שעליו לתקן את המעוות, חדלו מתיקון המעוות.

(ב) נתן בית המשפט צו על פי סעיפים 2 או 8, ותוך שנתיים מהיום שנקבע בצו להפסקת המפגע או לתיקון המעוות, נגרם מפגע סביבתי חוזר, זכאי התובע להגיש תובענה במהלך אותן שנתיים, והוראות סעיף 5 לא יחולו.

(ג) בתובענה על מפגע סביבתי חוזר רשאי בית משפט לחייב את גורם המפגע לפצות את התובע על נזקים שנגרמו לו עקב המפגע הסביבתי החוזר.

מפגע סביבתי חוזר

10. מי שנפגע או עומד להיפגע ממפגע סביבתי וכן גוף או עמותה כאמור בסעיף 6 רשאי לתבוע הוצאת צו כאמור בסעיף 2 בשם קבוצת אנשים שנפגעו או עומדים להיפגע מאותו מפגע (בחוק זה - תובענה קבוצתית).

תובענה קבוצתית
[תיקון התשס"ז
(מס' 2)]

11. (א) בית משפט רשאי להורות שתובענה שהוגשה לפי סעיף 10 לא תנוהל כתובענה קבוצתית אם שוכנע שנתקיים אחד מאלה:
(1) התובענה הוגשה שלא בתום לב;
(2) גודלה של הקבוצה אינו מצדיק הגשת התובענה כתובענה קבוצתית;
(3) קיים יסוד סביר להניח כי התובע או בא כוחו אינו מייצג בדרך הולמת את ענינם של כל חברי הקבוצה;
(ב) בית משפט רשאי להתנות ניהול תובענה כתובענה קבוצתית בתנאים הנראים לו ראויים כדי להבטיח הליך הוגן ויעיל, לצורך הכרעה בשאלות המשותפות לכל המעוניינים.

סייג לתובענה
קבוצתית
[תיקון התשס"ז
(מס' 2)]

12. (א) משהוגשה תובענה קבוצתית, יגדיר בית המשפט תחילה את הקבוצה, ויודיע לחברי הקבוצה על הגשת התובענה בהמצאה אישית, או במידה שהמצאה אישית אינה מעשית, במודעה פומבית כפי שייראה לבית המשפט.
(ב) רואים את התובענה כאילו הוגשה בשם כל מי שנמנה עם קבוצת האנשים האמורה, ובלבד שהביע בכתב את רצונו להצטרף לתובענה.

הגדרת הקבוצה
והודעה
[תיקון התשס"ז
(מס' 2)]

13. תובע לא יסתלק מתובענה קבוצתית, ולא יעשה הסדר או פשרה עם הנתבע, אלא באישור בית המשפט.

הסדר או פשרה
[תיקון התשס"ז
(מס' 2)]

14. (א) פסק בית המשפט לטובת התובע בתובענה לפי סעיף 2 או פסק לטובת הקבוצה בתובענה קבוצתית לפי סעיף 10, כולה או חלקה, לרבות בדרך של אישור הסדר או פשרה, יורה לנתבע לשלם גמול לתובע וכן יקבע את שכר הטרחה של עורך דינו של התובע, אלא אם כן מצא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שהדבר אינו מוצדק בנסיבות הענין.

גמול לתובע ושכר
טרחת עורך דין
[תיקון התשס"ז
(מס' 2)]

(ב) בקביעת שיעור הגמול ושכר הטרחה כאמור בסעיף קטן (א) יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

(1) הטרחה שטרח התובע והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה;

(2) מידת הפגיעה שנגרמה או שהיתה עלולה להיגרם לתובע או לציבור כתוצאה מהמפגע הסביבתי שבשלו הוגשה התובענה;

(3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה.

15. בערעור על צו של בית משפט לפי חוק זה ידון בית משפט מחוזי כדן יחיד.

ערעור

16. מקום שמדובר בחוק זה בגרימת מעשה, והמעשה נעשה על ידי תאגיד, רואים אדם כאחראי לאותו מעשה גם אם היה אותה שעה מנהל פעיל בתאגיד, שותף - למעט שותף מוגבל, או עובד בכיר האחראי לנושא הנדון, אלא אם כן הוכיח שניים אלה:

אהריות נושאי
משרה בתאגיד

(1) המעשה נעשה שלא בידיעתו;

(2) הוא נקט את כל האמצעים הסבירים למנוע את המעשה.

17. הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.

שמירת דינים

18. השר לאיכות הסביבה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, למעט תקנות שענינן סדרי דין.

ביצוע ותקנות

19. בחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961, אחרי סעיף 11 יבוא:

תיקון חוק למניעת
מפגעים

11א. (א) שוטר רשאי לנקוט אמצעים על מנת להפסיק רעש הנגרם ממכשיר אזהקה המותקן בכלי רכב והנמשך למעלה מ-20 דקות.

"סמכות לענין
אזהקות ברכב

בסעיף זה, "נקיטת אמצעים" - לרבות פירוק או פגיעה בחלקים של הרכב או של מערכת האזהקה, פריצה לרכב או גרירתו.

(ב) נפתחה מכונית תוך נקיטת אמצעים כאמור בסעיף קטן (א), לא יהיה על המשטרה או על השוטר שגרם לפתיחת המכונית להציב שמירה ליד המכונית.

(ג) שוטר לא ישא באחריות בנזיקין על מעשה שעשה לפי סעיף זה, בתום לב.

(ד) הוצאות הגרירה וההחסנה של כלי רכב שנגרר לפי סעיף קטן (א) יחולו על בעל הרכב כאמור בסעיף 70א(3) לפקודת התעבורה."

20. תחילתו של חוק זה ששה חדשים מיום פרסומו.

תחילה

21. חוק זה יפורסם תוך שלושים ימים מיום קבלתו.

פרסום

תוספת

[תיקונים:
התשנ"ו, התשס"ג,
התשס"ו (מס' 2),
התשס"ח]

1. המועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים;
2. הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים;
3. רשות שמורות הטבע;
4. החברה להגנת הטבע;
5. המועצה לארץ ישראל יפה;
6. המועצה הציבורית למניעת רעש וזיהום בישראל;
7. אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת הסביבה;
8. חיים וסביבה – ארגון הגג לשוחרי איכות הסביבה;
9. הקרן הקיימת לישראל.
10. צלול – עמותה לאיכות הסביבה.

יצחק שמיר
השר לאיכות הסביבה

יצחק שמיר
ראש הממשלה

דב שילנסקי
יושב ראש הכנסת

חיים הרצוג
נשיא המדינה